

Slutrapport för projektet Barnkonventionen – lag 2020

Barnrättsintegrering i Karlskoga kommun

Uppdragsgivare

Folkhälsönämnden

Godkänd

Fyll i instans, datum och ev §

Ansvarig för dokumentet

Johanna Palm

Diarienummer

Cicron 2018-00105

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	4
Projektets uppdrag	5
Resultat – Kunskap om barnets rättigheter	6
Insatser som genomförts.....	7
Utveckling, samordning och genomförande av grundutbildning	7
Barnrättsguiden	8
Projektet Barns rätt till sin rätt	8
Rättighetsbaserad skola.....	8
Resultat – Enkätundersökning kunskap om barnets rättigheter.....	9
Resultat.....	9
Slutsats	10
Resultat – Barnrättsintegrering av arbetsprocesser och styrdokument för styrning och ledning...	11
Insatser som genomförts.....	11
Program för barnets rättigheter i Karlskoga kommun 2020-2024.....	12
Slutsats	12
Resultat – Kommunikation och information målgruppsanpassas	14
Insatser som genomförts.....	14
Slutsats	14
Överväganden och fortsatt implementering	15
Ökade förutsättningar för att säkerställa barnets rättigheter	15
Ökat fokus på barnets rättigheter.....	16
Övergripande rekommendation för fortsatt arbete	16

We want to ensure, that all the children and young people of the Nordic region become a valuable part of a community, so we can jointly remedy or prevent unhappiness and loneliness

We find this important, because being excluded from a community may have long-term negative consequences for us. Being included gives us, on the other hand, a feeling of closeness, friendship and that we are important and appreciated. Considering and treating children as a valuable part of a community will also strengthen our community engagement and motivate us to do good things for others and for the society

THE NORDIC CHILDREN'S RESOLUTION¹
Copenhagen 16th January 2020

---

¹ Utifrån arbetet med Rättighetsbaserad skola deltog elever från Stråningstorpsskolan i Karlskoga.

Sammanfattning

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag vilket ställer högre krav på kommunens arbete med att respektera, främja och skydda barnets rättigheter. Karlskoga är en av de första Barnrättskommunerna i Sverige. Diplomeringsen innebar rekommendationen att fortsätta stärka arbetet med att göra barn och unga delaktiga och ha inflytande i frågor och beslut som rör dem. Kommunen rekommenderades även att fortsätta ett aktivt arbete för att hitta former för ett hållbart samhälle för, till och med barn och unga. I och med pilotprojektet Barnrättskommun formades projektet ”Barnkonventionen – lag 2020”, som genomförts 2019-2020 via samordning av folkhälsonämnden.

Om de vuxna i barnens närhet inte förstår innebörden i konventionen är det mycket osannolikt att barnets rättigheter förverkligas. Därför har projektet främst fokuserat på att öka kunskapen om barnets rättigheter som en viktig förutsättning för fortsatt implementering och tillämpning. Genom utbildning och andra kompetenshöjande åtgärder har kunskapen generellt ökat under projektperioden. Vid genomförd enkätundersökning uppger 59 % att de har så god kunskap om barnets rättigheter att de kan säkerställa och efterleva barnets rättigheter. Individer med god kunskapsnivå uppger i högre utsträckning att de använder sina kunskaper i praktiken, vilket medför att ytterligare kunskapshöjning krävs för att kunna förverkliga rättigheterna i alla åtgärder som rör barn. Projektet har även bidragit till en långsiktig process för att barnrättsintegrera relevanta arbetsprocesser och styrdokument för styrning och ledning samt för att anpassa kommunikation och information med hänsyn till barnkonventionen.

Förvaltningar rapporterar ökat fokus, medvetenhet och förändringsbenägenhet på barnets rättigheter i deras förvaltning under projektperioden, vilket i längden gynnar barns jämlika uppväxtvillkor. Det finns dock skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter. Projektet har skapat nya förutsättningar i arbetet för att säkerställa barnets rättigheter i samtliga nämnder, och förvaltningar i Karlskoga kommuner. Det kvarstår dock utvecklingsområden och utmaningar som kräver fortsatt implementeringsarbete för att hitta former för ett hållbart samhälle för, till och med barn och unga där rättigheterna tillämpas och säkerställs. Som nästa steg rekommenderas kommunen att genom den strategiska barnrättsgruppen konkretisera erfarenheterna från projektet i en aktivitetsplan för fortsatt implementering där barnets rättigheter är närvarande från politik till praktik. Aktivitetsplanen bör fokusera på långsiktiga och hållbara lösningar som gynnar barnets rättigheter och förbättrar barns livsvillkor, oavsett kön, är en förutsättning.

Utformning av en aktivitetsplan blir även en naturlig fortsättning i förverkligandet av den politiska viljeriktningen inom området och implementeringen av programmet för barnets rättigheter i Karlskoga kommun 2020-2024.

Inledning

Den 1 januari 2020 inkorporerades konventionen om barnets rättigheter i svensk lag. Det innebär att det ställs högre krav på kommunerna att stärka sitt barnrättsarbete och se till att rättigheterna omsätts i praktiken. För att till fullo integrera barnets rättigheter i det ordinarie arbete krävs vilja, nytänkande och förändring. Långsiktiga och hållbara lösningar som gynnar barnets rättigheter och förbättrar barns livsvillkor, oavsett kön, är en förutsättning. Varje barn ska enligt barnkonventionen erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt personlig integritet². Ansvar för att tillämpa barnkonventionen lokalt ligger ytterst hos de förtroendevalda. Genom beslut som stärker barnets rättigheter och verka för att barnkonventionens intentioner får genomslag i alla insatser och åtgärder som rör barn. Barnets rättigheter måste prioriteras av ledningen där medarbetare ges förutsättningar att delge erfarenheter och använda kunskapen. Chefen ansvarar för att ge stöd genom förutsättningar att omsätta rättigheterna i praktiken.

”Jag är faktiskt inte mindre människa, bara för att jag är yngre!”

Citat från ett barn i kommunen som förmedlats inom ramen för projektet Barns rätt till sin rätt

Karlskoga kommun har beslutat att arbetet med barnets rättigheter är ett prioriterat utvecklingsområde genom målet En god start och program för barnets rättigheter. Kommunfullmäktige har via reglemente lagt ett särskilt ansvar för barnkonventionen på folkhälsonämnden, att driva och utveckla i samverkan. Barnrättsarbetet i Karlskoga och Degerfors har även ett tvärsektorielt politiskt forum i kommunernas Tvärsektoriella råd (TvärR). Rådet utgör ett organ för dialog, information, kunskap och aktualisering inom området. Folkhälsonämnden inledde under 2018 samverkan med UNICEF Sverige i pilotprojektet Barnrättskommun. Våren 2019 diplomerades Karlskoga kommuner som en av de första Barnrättskommunerna³ i Sverige. Då Karlskoga genomförde ett aktivt arbete och flyttade fram positionerna genom stärkt barnrättsarbete fick kommunerna utmärkelsen ”Barnrättskommun”. Diplomeringsen innebar rekommendationen att fortsätta stärka arbetet med att involvera barn och unga i frågor och beslut som rör dem. Dessutom fortsätta att aktivt arbeta för att hitta former för ett hållbart samhälle för, till och med barn och unga.

---

² Barnrättsbaserat synsätt. Definitionen är hämtad från FN-kommitténs 13:e allmänna kommentar.

³ Metoden Barnrättskommun är ett verktyg för kommuner att implementera barnkonventionen, så att den genom-syrar hela verksamheten.

Projektets uppdrag

Till följd av pilotprojektet Barnrättskommun initierades det kommunövergripande projektet Barnkonventionen – lag 2020, som genomförts 2019-2020 via samordning av folkhälsönämnden. Genomförandet har skett tvärsektoriellt med utgångspunkt i den strategiska barnrättsgruppen gemensam för Karlskoga och Degerfors kommuner. De kommunala bolagen var inbjudna att delta i projektet, men valde att avvakta.

Intentionen med projektet var att möjliggöra stärkta förutsättningar för att tillgodose barnets rättigheter, i form av ökad kunskap i kommunerna, med utgångspunkt från barnkonventionen som lag. Projektet var inte en garanti för att fullständigt tillgodose barnens rättigheter.

Syfte

Syftet med projektet var att skapa förutsättningar till att barnkonventionen följs i samtliga nämnder och förvaltningar i Karlskoga och Degerfors kommuner.

Projektmål

- Alla förtroendevalda och anställda har gått en grundutbildning i barnkonventionen.
- Alla förtroendevalda och anställda har använt kunskap om barnets rättigheter i sitt arbete och uppdrag.
- Förtroendevalda och anställdas kunskaper om barnkonventionen gör att barn i Karlskoga och Degerfors kommuner ökar sina kunskaper om barnkonventionen.
- Förtroendevalda och anställdas kunskaper om barnkonventionen ökar antalet barn i Karlskoga och Degerfors kommuner som anser att deras rättigheter är tillgodosedda.
- Barnkonventionen integreras i kommunernas arbetsprocesser och dokument för styrning och ledning.
- Kommunernas styrdokument och arbetsprocesser genomsyras av ett barnrättsperspektiv.
- Kommunikation och information målgruppsanpassas med hänsyn till barnkonventionen.

Uppföljning

Projektets mål har följts upp via enkätundersökning till medarbetare och förtroendevalda, informationsutbyte och diskussion i den strategiska barnrättsgruppen samt återrapportering från respektive förvaltning.

Resultat – Kunskap om barnets rättigheter

Förtroendevaldas och anställdas kunskaper om barnkonventionen bör på lång sikt öka antalet barn i Karlskoga som anser att deras rättigheter är tillgodosedda. Systematisk och fortlöpande utbildning och kompetensutveckling för alla som arbetar med och för barn lyfts som en förutsättning i den strategiska arbetsgruppen. Detta för att kommuner ska kunna skydda, respektera och främja barnets rättigheter⁴.

Barn i Karlskoga och Degerfors lyfter även de, vuxnas kunskap som en förutsättning, för att barn ska kunna ha god kunskap om sina rättigheter⁵. Om de vuxna i barnens närhet inte förstår innebörden i konventionen är det mycket osannolikt att barnets rättigheter förverkligas. Alla människor måste få veta vilka deras rättigheter är. Barn bemöts och betraktats inte alltid som rättighetsbärare. Därför får artikel 42 i barnkonventionen en särskild betydelse i kommunens barnrättsarbete.

Konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

Artikel 42 i barnkonventionen

Projektmål	Resultat
Alla förtroendevalda och medarbetare har gått en grundutbildning i barnkonventionen	42 % har gått utbildning. Skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter finns. Processen är påbörjad.
Alla förtroendevalda och medarbetare har använt kunskap om barnets rättigheter i sitt arbete och uppdrag.	91 % har använt kunskapen i praktiken (ibland/alltid). Frågan är endast ställd till de som uppger att de har viss eller god kunskap om barnets rättigheter (90 %). Skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter finns. Processen är påbörjad.

---

⁴ FN:s kommitté för barnets rättigheter – allmänna kommentar nr 5

⁵ Rekommendation från barn som framkommit inom ramen för projektet Barns rätt till sin rätt

Förtroendevaldas och anställdas kunskaper om barnkonventionen gör på lång sikt att barn i Karlskoga och Degerfors kommuner ökar sina kunskaper om barnkonventionen.	52 % av killarna och 71 % av tjejerna på högstadiet och gymnasiet känner till barnkonventionen (Karlskoga) ⁶ . Processen är påbörjad.
Förtroendevaldas och anställdas kunskaper om barnkonventionen ökar på lång sikt antalet barn i Karlskoga och Degerfors kommuner som anser att deras rättigheter är tillgodosedda	Ingen mätning har genomförts. Utveckling av indikatorer och kontinuerlig mätning pågår. Processen är påbörjad.

Insatser som genomförts

Utbildning och kunskapshöjande aktiviteter har genomförts på flera olika sätt under projektperioden.

Utveckling, samordning och genomförande av grundutbildning

Utbildning om barnets rättigheter och barnkonventionen som lag har genomförts i verksamheter och bland förtroendevalda. Som en del i projektet har en grundutbildning utifrån barnkonventionen utvecklats till ett koncept som erbjudits till samtliga förvaltningar. Det övergripande syftet med utbildningarna är att betona barnets status som rättighetsbärare, att öka kunskaperna om och förståelsen av konventionen och att uppmuntra aktiv respekt för alla dess bestämmelser⁷. Utvärdering visar att utbildningarna har bidragit till ökad kunskap och ytterligare förutsättningar för att stärka barnets rättigheter. Deltagarna har via utvärderingen återkopplat nya tankar, idéer och förslag på processen framåt som en effekt av genomförd utbildning. Utbildningen har resulterat i en process där arbetet med barnkonventionen har utvecklats och barnets rättigheter har stärkts ytterligare. Uppföljning av hur kunskapen använts i praktiken efter genomförd utbildning har lyfts som en kvalitetsfaktor. Utbildningskonceptet har därför kompletterats med uppföljande delar.

Utbildningar har främst genomförts av folkhälsoförvaltningen. Vissa förvaltningar har genomfört utbildningar på egen hand med utgångspunkt i det gemensamt framtagna materialet. Vid behov har externa utbildare bjudits in till utbildningstillfället. Pandemin har påverkat utbildningsinsatserna där planerade utbildningar har genomförts digitalt eller ställts in. Webbinarium och digitala utbildningar som erbjudits via regionala och nationella aktörer har spridits till aktuella målgrupper.

⁶ Utifrån elevhälsoundersökningen Liv och hälsa ung, 2020. Elever i årskurs 7 och 9 samt år 2 på gymnasiet deltar i undersökningen.

⁷ FN:s kommitté för barnets rättigheter – allmänna kommentar nr 5.

Barnrättsguiden

Under 2018 formades barnrättsguiden på kommunernas hemsidor. Som en del i projektet Barnkonventionen – lag 2020 har guiden utvecklats, uppdaterats och spridits, då den fungerat väl som nav för kunskap, verktyg och information. Guidens mål att det ska vara lätt att göra barnrätt har därmed vidmakthållits.

Projektet Barns rätt till sin rätt

En följd av att fler verksamheter ökat sin kunskap och inlett ett mer rättighetsbaserat arbete beslutades att det var möjligt med kunskapshöjande insatser, riktat till barn. Under 2019 lämnades därför in en ansökan om medel som godkändes av Länsstyrelsen i Örebro län. Projektarbetet inleddes 2020 och återrapporteras i maj 2021. Syftet med projektet är att stärka barns kunskap om deras rättigheter, genom information och delaktighet av barn och unga. Genom resultat i enkäten Liv och hälsa ung är det tydligt att det finns ett behov av att stärka barnens kunskap om sina rättigheter. I Karlskoga uppger 52 % av killarna och 71 %⁸ av tjejerna att de har hört talas om FN:s konvention om barnets rättigheter. Resultatet är lägre jämfört med länet. Att ha hört talas om barnkonventionen är en förutsättning men kan inte likställas med att barn har kunskap om sina rättigheter.

Genom intervjuer, fokusgrupper och feriepraktik har barn och unga varit delaktiga och haft inflytande i utformningen av de kunskapsstärkande insatserna. Då barn önskar få kunskap om sina rättigheter från andra barn valde Ungdomsfullmäktige i Karlskoga att erbjuda samtliga skolor en elevföreläsning om barnets rättigheter. En skola möjliggjorde att elever fick ta del av detta. Barn tycker att skolan är den viktigaste arenan för kunskapsstärkande insatser så att kunskapen är tillgänglig för alla. Därför har insatser för att sprida och erbjuda stöd i arbetet med arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola utgjort en del av projektet. Ytterligare insatser som kommer genomföras är bland annat utformning av kunskapsfilmer om rättigheterna tillsammans med barn, integrering av kunskap om barnets rättigheter som en naturlig del i utomhusmiljöer samt implementering av barnets rättigheter i skolans bildstödssystem Widgit.

Rättighetsbaserad skola

I uppföljningen av projektet Barnkonventionen – lag 2020 lyfts arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola⁹ som en framgångsfaktor för skolors systematiska arbete med kunskap om barnets rättigheter. I Karlskogas har tre skolor påbörjat arbete utifrån modellen. Kunskap om barnkonventionen utgör en av de fem byggstenarna i modellen där alla på skolan får kunskap om barnkonventionen och förståelse för hur dessa relaterar till skolans miljö. Utbildningar har systematiskt genomförts på de skolor som arbetar aktivt. Inom ramen för projektet Barns rätt till sin rätt har ett lokalt nätverk för Rättighetsbaserade skolor i Karlskoga och Degerfors utvecklats under hösten 2020. Nätverket finns för att utbyta kunskap och

---

⁸ Liv och hälsa ung, 2020

⁹ En rättighetsbaserad skola är en arbetsmodell från UNICEF Sverige, där hela skolans arbete tar sin utgångspunkt i barnkonventionen. Syftet med modellen är att aktivt stärka respekten, skyddet och främjandet av barns mänskliga rättigheter inom skolan.

erfarenheter samt tillsammans utveckla arbetet utifrån arbetsmodellen i syfte att säkerställa barnets rättigheter i skolan.

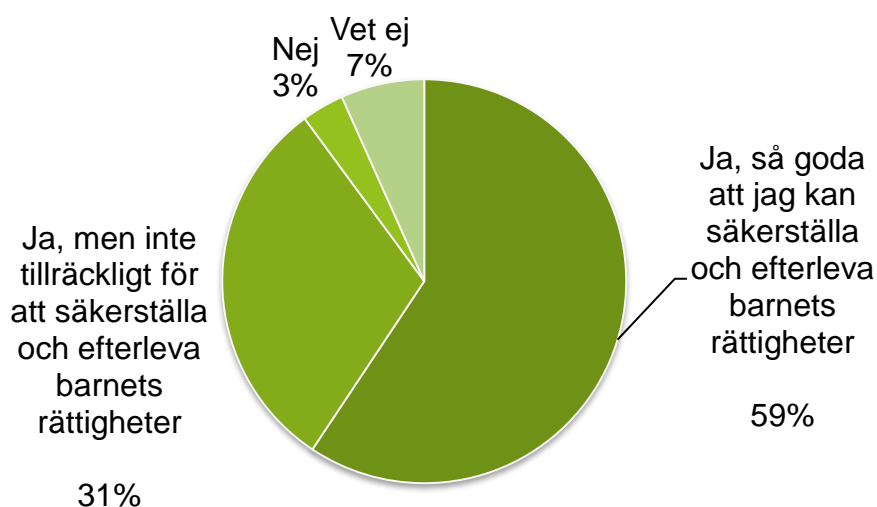
Resultat – Enkätundersökning kunskap om barnets rättigheter

Som en del i uppföljningen av projektet genomfördes en enkätundersökning¹⁰ under november och december 2020. Undersökningen fokuserade på kunskap om barnets rättigheter bland medarbetare och förtroendevalda.

Resultat

Resultatet visar att 42 % av respondenterna har gått en utbildning om barnets rättigheter. Olika typer av utbildning rapporteras där interna insatser utgör den största andelen. God kunskap om barnets rättigheter rapporteras i högre utstäckning av medarbetare (59 %) (se figur 1) jämfört med förtroendevalda (47 %). En större andel kvinnor (61 %) uppger en god kunskapsnivå jämfört med män (47 %).

Anser du att du har kunskap om barnets rättigheter enligt barnkonventionen? Medarbetare Karlskoga

Figur 1. *Självrapporterad kunskap om barnets rättigheter bland medarbetare.*

Bland de som uppger goda kunskaper är användandet av barnets rättigheter (64 %) dubbelt så vanligt jämfört med de som uppger en lägre kunskapsnivå (32 %). Totalt svarar 91 % att de använt sina kunskaper om barnets rättigheter ibland eller alltid¹¹. En större andel kvinnor

¹⁰ Enkäten var öppen tre veckor och spreds främst via representanter i den strategiska barnrättsgruppen. I vissa förvaltningarna gjordes medveten avgränsning i spridning. Totalt inkom 604 svar¹⁰ där 60 % av svaren kommer från medarbetare inom förvaltning för förskola och grundskola. Av de svarade identifierar sig 77 % som kvinnor, 22 % som män och 1 % som annat.

¹¹ Frågan är endast ställd till de som uppger att de har viss eller god kunskap om barnets rättigheter.

rapporterar att de alltid använder sina kunskaper om barnets rättigheter i praktiken jämfört med män. Inspiration, konkreta tips, kunskap, tydlig styrning och tid är förutsättningar för att kunna omsätta barnets rättigheter i verkligheten. I figur 2 presenteras sambandet mellan god kunskap om barnets rättigheter och i vilken utsträckning kunskapen används.

Figur 2. Relationen mellan självrapporterad god kunskap om barnets rättigheter och frekvens i tillämpning.

Slutsats

Projektets mål var att alla förtroendevalda och anställda har gått utbildning i barnets rättigheter samt använt kunskapen i praktiken. Utifrån den enkätundersökning som genomförts har närmare hälften av respondenterna gått en utbildning. En något högre andel (59 %) uppger att de har god kunskap om barnets rättigheter. Totalt uppger 91 % att de använder sina kunskaper i praktiken ibland eller alltid. Utbildning ökar kunskapsnivån där personer i högre utställning upplever att de har så god kunskap att de kan säkerställa och efterleva barnets rättigheter. Individer med god kunskapsnivå uppger i högre utsträckning att de använder sina kunskaper i praktiken jämfört med de som rapporterar en lägre kunskapsnivå. Det finns skillnader mellan män och kvinnor gällande kunskapsnivå och hur frekvent kunskapen används i praktiken. Inspiration och konkreta tips på hur rättigheterna kan omsättas i verkligheten tillsammans med ytterligare kunskapspåfyllning samt mer tid efterfrågas. Resultatet visar att ytterligare kunskapsförbättring krävs för att kunna förverkliga rättigheterna i alla åtgärder som rör barn.

Resultat – Barnrättsintegrering av arbetsprocesser och styrdokument för styrning och ledning

Projektmål	Resultat
Barnkonventionen integreras i kommunens arbetsprocesser och dokument för styrning och ledning.	Barnkonventionen har integrerats i flera av kommunens arbetsprocesser och dokument för styrning och ledning. Skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter finns. Processen är påbörjad.
Kommunens styrdokument och arbetsprocesser genomsyras av ett barnrättsperspektiv.	Vissa av kommunens styrdokument och arbetsprocesser genomsyras av ett barnrättsperspektiv. Processen är påbörjad.

Insatser som genomförts

Resultatet påvisar stora skillnader mellan förvaltningarna, verksamheter och enheter. Samtliga förvaltningar lyfter barnrättsintegrering av hela styrkedjan som en av de viktigaste förutsättningarna för ett långsiktigt, hållbart och systematiskt barnrättsarbete i hela kommunen. En effekt av projektet är att vissa verksamheter har barnets rättigheter närvarande inför beslut samt att området har lyfts in i verksamhetsplaner samt delårs- och årsredovisning. Det medför att viss barnrättsintegrering av kommunens beslutsstödssystem är påbörjad. Nedan presenteras dokument och arbetsprocesser som barnrättsintegrerats inom ramen för projektet.

- Medveten satsning på att ta emot feriepraktikanter och prao på väl genomarbetat sätt med barnets rättigheter som grund. Insatser har genomförts inom vissa förvaltningar.
- Tillgänglighetsanpassning av lekparken.
- Vissa förvaltningar rådgör med ungdomsfullmäktige inför beslut som rör barn.
- Policy för förskole- och skolgårdar lyfter vikten av elevernas delaktighet och inflytande vid planering och utformning.
- Barnkonsekvensanalys utifrån en ombyggnation kring träningskolan har genomförts.
- Barnrättsperspektivet har beaktats i utformningen av vissa förvaltningsspecifika och kommunövergripande projekt.
- Elever ges möjlighet att delta i utformningen av matsedel för skolluncher.
- På vissa skolor är elevråd och fritidsråd utvecklade enligt principen för arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola.
- Barnets bästa är en integrerad del i kommunens checklista för hållbar utveckling med tillhörande handledning har utvecklats under projektperioden. Huvudregeln är att tjänsteskrivelse med hållbar utveckling alltid ska användas i beredningen av

beslutsärenden på nämnd-/styrelsenivå. Planering av implementeringsarbete pågår vid projektavslut.

- Karlskoga kommun tar fram en ny översiktsplan där barnets rättigheter är en central del i det tematiska området sociala livsmiljöer.
- Barnets rättigheter har även integrerats i följande arbetsprocesser och dokument
  - Vid reviderade bidragsregler
  - Styrdokument gällande fördelning av föreningsbidrag
  - Trygghetsvandringar
  - Grönstrukturplanen
  - Karlskogas nya cykelplan där särskilt fokus på barns skolvägar lyfts
  - Vid fysisk planering utifrån detaljplanering, vilket lyfts som ett nationellt exempel som Boverket uppmärksammat.
  - Barn och unga ges möjlighet till delaktighet vid lokalförsörjningsfrågor
  - Karlskoga kommuns projektmodell

Vissa förvaltningar rapporterat att arbetsprocesserna främst har uppdaterats genom att fokusera på de rättigheter som implementerats i verksamhetsspecifik lagstiftning.

Program för barnets rättigheter i Karlskoga kommun 2020-2024

Det är större chans att barnets rättigheter respekteras, främjas och skyddas i en organisation om det finns ett tvärsektoriellt beslut att barns rättigheter ska prioriteras samt förtydligar hur det ska genomföras i kommunen¹². I oktober 2020 godkände kommunfullmäktige program för barnets rättigheter i Karlskoga kommun 2020-2024¹³. Programmet har utformats som en del i projektet Barnkonventionen – lag 2020 för att säkerställa att det systematiska utvecklingsarbetet kring barnrättsintegrering fortsätter efter projektavslut inom ramen för det ordinarie arbetet.

Programmet syftar till att tydliggöra den övergripande politiska viljeriktningen för att säkerställa barnets rättigheter och förbättra barns levnadsvillkor oavsett kön. Målet med programmet är att alla barn i Karlskoga kommun ska få sina rättigheter tillgodosedda utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter. Samtliga nämnder och bolag ansvarar för att det finns tillräcklig kunskap om barnkonventionen i den egna organisationen samt att kunskapen används i praktiken. Målet med programmet är att alla barn i Karlskoga kommun ska få sina rättigheter tillgodosedda utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter.

Slutsats

Projektets mål var att barnets rättigheter integreras i kommunernas arbetsprocesser och dokument för styrning och ledning. Barnrättsintegrering av relevanta arbetsprocesser och styrdokument för styrning och ledning har utvecklats via insatser kopplat till projektet och den nya lagstiftningen. Området ses som en pågående process som sträcks över tid, således fanns ingen garanti för att samtliga styrdokument innehöll ett barnrättsperspektiv vid

---

¹² Sveriges kommuner och regioner, 2020. Barnombudsmannen, 2015.

projektslut år 2020. Processen är påbörjad och kommunen har utifrån ett övergripande perspektiv ökat medvetenheten om barnets rättigheter även om stora skillnader finns i organisationen. Samtliga förvaltningar lyfter vikten av att barnrättsintegrera kommunens styrkedja utifrån implementeringen av den nya visionen. Utvecklingsområdet ses som en förutsättning för ett systematiskt, långsiktigt och hållbart arbete i hela kommunen. Det tvärssektoriella beslut som förtydligat kommunens politiska viljeriktning för att säkerställa barnets rättigheter och förbättra barns levnadsvillkor oavsett kön har skapat förutsättningar för en fortsatt barnrättsintegrering. Aktivt arbete utifrån arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola kan konstateras ha positiv effekt där barnets rättigheter och barnets perspektiv är en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Resultat – Kommunikation och information målgruppsanpassas

Projektmål	Resultat
Kommunikation och information målgruppsanpassas med hänsyn till barnkonventionen.	Viss kommunikation och information har målgruppsanpassats med hänsyn till barnkonventionen. Skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter finns. Processen är påbörjad

Insatser som genomförts

Under projektperioden har flera förvaltningar arbetat med att målgruppsanpassa kommunikation och information med hänsyn till barnkonventionen. Det går att avläsa stora skillnader i utvecklingen av projektmålet. Vissa verksamheter rapporterar att all information och kommunikation styrs och formas utifrån barnets rättigheter samtidigt som att vissa verksamheter rapporterar att området prioriterats i låg utsträckning. För att stärka området skapades en arbetsgrupp med kommunikatörer och samordnare för barnrätt under hösten 2020. Detta har medfört att barnets rättigheter och Barnrättskommun är stående punkt på kommunikatörernas gemensamma möten. Nedan presenteras de insatser som har rapporterats.

- Vissa verksamheter har barnets rättigheter som en stående punkt på APT-möten för att diskutera och reflektera kring barnets rättigheter.
- På kommunens hemsida finns möjligheten att välja en lättläst version när det gäller information om kommunens verksamheter.
- Barnets rättigheter och barnrättsarbetet har på olika sätt kommunicerats via krönikor och sociala medier.
- Information om covid-19 riktad till barn har samlats och kommunicerats.
- Material om barnets rättigheter som är anpassat till barnens ålder och mognad har köpts in och använts nu aktivt i vardagen.
- Den dagliga kommunikationen som sker i arbetet med barn är anpassad och utgår från barnets bästa.
- Medborgardialog med elevråd har genomförts för att utveckla området.

Slutsats

Projektets mål var att anpassa kommunikation och information med hänsyn till barnkonventionen. Detta har skett till viss del där stora skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter går att avläsa. Området kan utvecklas ytterligare.

Överväganden och fortsatt implementering

Ökade förutsättningar för att säkerställa barnets rättigheter

Karlskoga kommun blev utsedd till barnrättskommuner tack vare att UNICEF såg att kommunerna flyttat fram positionerna i sitt arbete för att stärka barnets rättigheter och inkludera barn i kommunens arbete. Syftet med projektet Barnkonventionen – lag 2020 var att skapa förutsättningar till att barnkonventionen följs i samtliga nämnder, och förvaltningar i Karlskoga kommuner. Generellt rapporterar förvaltningarna att förutsättningar i barnrättsarbetet har ökat som ett resultat av projektet. Det finns dock skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter, där flera förvaltningar rapporterar att det är svårt att nå ut med barnrättsarbetet i hela förvaltningen. Barnrättsintegrering av styrkedjan ses som en förutsättning för fullt genomslag. Generellt rapporteras att kännedomen och kunskapen om barnets rättigheter samt vad det innebär i praktiken har ökat som ett resultat av projektet. Vissa förvaltningar lyfter pandemin som hämmande.

Arbetet med barnrättsintegrering, ser olika ut i kommunen. Så också förändringsbenägenheten för att utveckla arbetet med att aktivt stärka respekten, skyddet och främjandet av barns mänskliga rättigheter. Grunden i projektet har utgått från verksamheters positionering i förändringsprocessen och därifrån undersöka vilka behov som finns för att utveckla ett systematiskt arbetssätt. *Community Readiness Model* (se figur 3) beskriver i nio steg var i förändringstrappan en verksamhet och dess ledande aktörer befinner sig när det gäller ett specifikt ämnesområde¹⁴. Det processinriktade förhållningssättet som utgör barnrättsarbetets grund, förutsätter att hänsyn tas till modellen. Vid avslut av projektet bedömer representanterna i den strategiska barnrättsgruppen att kommunen som helhet befinner sig på stegen 4-6. Representanterna rapporterar generellt en ökad förändringsbenägenhet under projektperioden vilket även bekräftas i projektets resultat.

Figur 3. *Community Readiness Model, CRM, en niogradig skala för bedömning av förändringsbenägenhet*

¹⁴ Folkhälsomyndigheten. (2014).

Ökat fokus på barnets rättigheter

Samtliga förvaltningar rapporterar ett ökat fokus på barnets rättigheter i deras förvaltning under projektperioden, vilket i längden gynnar barns jämlika uppväxtvillkor.

Barnrättsperspektivet är mer närvarande och vägledande i högre utsträckning efter projektperioden som en följd av projektet. Flera lyfter utvecklingen som en förflyttning av insikt, ökad medvetenhet och kunskap samt en samsyn att det är viktigt. Men också att det glöms bort till viss del eller att det generellt inte haft något genomslag ännu.

Barnrättsintegrering av styrkedjan ses som en förutsättning för fullt genomslag. Då barnkonventionen har blivit lag är inte projektet den enda anledningen till ökat fokus på barnets rättigheter vilket medför att det är svårt att avgränsa den förflyttning som enbart skett på grund av projektets genomförande. Insatser, händelser och anledningar som lyfts i rapporteringen:

- Projektet Barnkonventionen – lag 2020
- Processen och diplomeringen av Barnrättskommun
- Den strategiska barnrättsgruppen
- Barnkonventionen som lag och transformering i andra lagar
- Ökad kunskap via bland annat utbildning
- Aktualisering på APT
- Aktivt arbete utifrån arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola

Flera förvaltningar rapporterar en ökad medvetenhet och agerande kring barns rätt till delaktighet och inflytande som en effekt av projekt. Barn har varit delaktiga och haft inflytande via bland annat ungdomsfullmäktige, ungdomsforum, dialogluncher, föreningsträffar, simskolegrupper, kulturskolans aktiviteter, barnrättsombud på biblioteket, och feriepraktik. Aktivt arbete utifrån arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola lyfts återigen som en framgångsfaktor för delaktighet och inflytande i skola och undervisning. Förverkligandet av barns rätt till delaktighet och inflytande lyfts som ett fortsatt utvecklingsområde där konkreta tips efterfrågas.

Övergripande rekommendation för fortsatt arbete

Projektet har resulterat i nya förutsättningar för att barnkonventionen ska följas i samtliga nämnder och förvaltningar i Degerfors kommuner. Det finns visst ökat fokus och medvetenhet på att se barn som rättighetsbärare där kommunen har tagit ett större ansvar och mer aktivt agerande för att respektera, främja och skydda barnets rättigheter. Dock finns skillnader mellan förvaltningar, verksamheter och enheter. Då det kvarstår utmaningar och utvecklingsområden i arbetet med att förverkliga barnets rättigheter krävs fortsatt utvecklingen. Uppföljningen av projektet tydliggör behovet av fortsatt aktivt implementeringsarbete för att hitta former för ett hållbart samhälle för, till och med barn och unga där rättigheterna tillämpas och säkerställs.

Ansvaret för att barnets rättigheter förverkligas ligger inte på en enskild del av kommunen, utan ingår mer eller mindre i alla delar. Den strategiska barnrättsgruppen med

samordningsfunktion lyfts dock som en viktig förutsättning och framgångsfaktor för fortsatt implementering i hela kommunen.

Som nästa steg rekommenderas kommunen att genom den strategiska barnrättsgruppen konkretisera erfarenheterna från projektet i en aktivitetsplan för fortsatt implementering där barnets rättigheter är närvarande från politik till praktik. Aktivitetsplanen bör fokusera på långsiktiga och hållbara lösningar som gynnar barnets rättigheter och förbättrar barns livsvillkor, oavsett kön, är en förutsättning. Utformning av en aktivitetsplan blir även en naturlig fortsättning i förverkligandet av den politiska viljeriktningen inom området och implementeringen av programmet för barnets rättigheter i Karlskoga kommun 2020-2024.
